

6. 11. 2009

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Janotův úsporný balíček z pohledu personální praxe

Schodek státního rozpočtu pro rok 2010 by bez úprav v legislativě dosáhl 230 miliard Kč. Vláda, zastoupená především ministrem financí Eduardem Janotou, proto připravila úsporný balíček. Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s návrhem zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2010, byl projednán velmi rychle. Vláda jej předložila Poslanecké sněmovně 21. září a již 25. září poslanci sněmovní tisk 917 za pomoci vyhlášení stavu legislativní nouze schválili. Senát balíček odsouhlasil 5. října a prezident podepsal 9. října 2009. Díky přijetí balíčku, jehož účinnost je stanovena na 1. ledna 2010, by se měl deficit státního rozpočtu v příštím roce snížit na 163 miliard Kč.

Balíček mění kromě například zvýšení sazeb DPH či spotřebních daní řadu zákonů i v pracovněprávní oblasti, především pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, nemocenské dávky i státní sociální podporu.

Pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění

Přijetí balíčku se dotkne odvodů na pojistné na sociální zabezpečení hned v několika ohledech. Většina změn v této oblasti dopadne pouze na zaměstnavatele, konkrétně zrušení slev na pojistném na sociální zabezpečení a úprava sazeb pojistného na nemocenské pojištění. Zvýšení maximálního vyměřovacího základu pro zdravotní a sociální pojištění ovšem pocítí jak vysokopříjmoví zaměstnanci, tak i jejich zaměstnavatelé.

Slevy na pojistném na sociální zabezpečení byly zavedeny od 1. srpna 2009 zákonem č. [221/2009](#) Sb. Dle tohoto předpisu měli mít zaměstnavatelé možnost je uplatňovat do konce roku 2010. Již po několika měsících účinnosti však dochází ke změně a z důvodu úsporných opatření si zaměstnavatelé ze svého pojistného slevu odečtou naposledy za prosinec 2009. S účinností balíčku budou slevy zcela zrušeny.

Dalším bodem dotýkajícím se pojistného na sociální zabezpečení u zaměstnavatelů je odklad změn v sazbách nemocenského pojištění, které byly naplánovány při přijetí nového zákona o nemocenském pojištění. V současnosti činí pojistné zaměstnavatele na nemocenské pojištění 2,3 % z vyměřovacího základu zaměstnavatele (který je tvořen souhrnem vyměřovacích základů všech zaměstnanců) a zaměstnavatel si odečte z pojistného polovinu částky, kterou v daném měsíci vyplatil všem svým zaměstnancům na náhradě mzdy za dobu dočasné pracovní neschopnosti.

Dle aktuálně účinného znění právních předpisů se od roku 2010 měla sazba pojistného snížit na 1,4 % z vyměřovacího základu, zaměstnavatel by si však odečetl z pojistného již jen polovinu částky, kterou v daném měsíci vyplatil na náhradě mzdy za dobu dočasné pracovní neschopnosti svým zaměstnancům se zdravotním postižením. Malí zaměstnavatelé (tedy ti, kteří mají méně než 51

nemocensky pojištěných zaměstnanců) měli mít od roku 2010 možnost zvolit si platit zvýšenou sazbu pojistného na nemocenské pojištění - 3,3 %. Výměnou za to by si mohli z pojistného i nadále odečítat polovinu částky, kterou v daném kalendářním měsíci zúčtují všem svým zaměstnancům na náhradu mzdy za dobu dočasné pracovní neschopnosti. Celková sazba pojistného na sociální zabezpečení by tak u zaměstnavatelů činila 24,1 % z vyměřovacího základu, respektive 26 % pokud by si zvolili zvýšenou sazbu nemocenského pojištění.

Úsporný balíček však změny popsané v předchozím odstavci odsouvá až na rok 2011. V roce 2010 tak nedojde v sazbách pojistného k žádným změnám oproti letošku a všichni zaměstnavatelé budou i nadále odvádět 2,3 % na nemocenské pojištění a odečítat si polovinu náhrad mzdy všech zaměstnanců za dočasné pracovní neschopnosti.

Poslední změnou v pojistném je zvýšení maximálních vyměřovacích základů pro placení pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. Strop pro placení pojištění se na základě přijetí balíčku v roce 2010 posune ze 48násobku průměrné měsíční mzdy na 72násobek. V praxi se zvýší z dosavadních 1,13 milionu korun ročně na zhruba 1,7 milionu korun ročně. Zatímco u sociálního pojištění se strop zvyšuje jen dočasně pro rok 2010, novela zákona o všeobecném zdravotním pojištění schválená v rámci úsporného balíčku toto časové omezení překvapivě neobsahuje.

Zvýšení maximálního vyměřovacího základu se týká zaměstnanců s hrubou měsíční mzdou přes 94 200 Kč. Nově totiž na strop dosáhnou až zaměstnanci s měsíčním příjmem přes 142 000 Kč hrubého. Těch se změny zavedené úsporným balíčkem finančně dotknou nejvíce, na pojistném totiž za rok 2010 odvedou při stejných příjmech o více než 92 000 Kč vyšší částku než letos. Tito zaměstnanci zaplatí navíc i vyšší daň z příjmu, vzroste jim totiž superhrubá mzda (součet hrubé mzdy a v roce 2010 vyšších odvodů zaplacených zaměstnavatelem), z níž se daň vypočítává.

U pojistného zaměstnavatelů se zvýšení stropů projeví ještě výrazněji. Dosud odváděli za jednoho zaměstnance pojistné na sociální a zdravotní pojištění v maximální výši 384 418 Kč za rok, nyní to bude až 576 626 Kč ročně. Například za zaměstnance s hrubou měsíční mzdou 150 000 Kč tak zaměstnavatel v roce 2010 odvede o 192 208 Kč vyšší pojistné než letos.

Nemocenské dávky

Novela zákona o nemocenském pojištění se nejvíce dotkne zaměstnanců, kteří v roce 2010 dlouhodobě (více než na 1 měsíc) onemocní, a žen, které v tomto období budou pobírat peněžitou pomoc v mateřství (tzv. mateřskou).

Pokud jde o nemocenské, v současnosti platí pravidlo, že čím déle je zaměstnanec v dočasné pracovní neschopnosti, tím vyšší podíl z vyměřovacího základu pobírá. Zatímco od 15. do 30. dne nemoci činí výše nemocenského 60 % denního vyměřovacího základu, mezi 31. a 60. dnem je to už 66 % základu a od 61. dne pak 72 % základu. Náhradu mzdy za první dva týdny nemoci platí zaměstnavatel.

Příští rok však bude podíl z denního vyměřovacího základu 60 % od 15. kalendářního dne po celou zbývající dobu pracovní neschopnosti. Například zaměstnanec s hrubou mzdou 20 tisíc Kč, který bude nemocný 90 dní, by v roce 2009 za dobu své nemoci dostal od Správy sociálního zabezpečení přibližně 30 000 Kč, v roce 2010 to bude jen 27 000 Kč.

U mateřské budou změny ještě o něco výraznější. Zde se totiž nejen sníží podíl z denního vyměřovacího základu ze současných 70 na 60 procent, ale dojde i ke změně ve výpočtu denního vyměřovacího základu (částka, z níž se následně výše mateřské vypočítává). Do první redukční

hranice ve výši 786 Kč se nově nebude příjem zaměstnankyně započítávat v celé výši, ale jen z 90 %.

Výše peněžité pomoci v mateřství, kterou nastávající matky začínají pobírat zpravidla šest až osm týdnů před porodem a dostávají ji po dobu 28 týdnů, se v důsledku výše popsaných změn v roce 2010 sníží o 20 až 23 procent v závislosti na výši jejich příjmu. Například matka, která před nástupem na mateřskou dovolenou pobírala hrubou mzdu ve výši 25 000 Kč, nyní dostává mateřskou přibližně 16 950 Kč měsíčně. Od ledna to bude o 3 800 Kč méně.

Změny v zákoně o nemocenském pojištění se dotknou i ošetřovného, které bude v roce 2010 Správou sociálního zabezpečení vypláceno až od 4. kalendářního dne ošetřování nebo péče, nikoli od prvního. Doba poskytování ošetřovného se v důsledku tohoto úsporného opatření o 3 dny zkrátí (na 6 dnů, respektive 13 dnů u osamělých zaměstnanců).

Pro upřesnění dodáváme, že veškeré změny v nemocenských dávkách byly přijaty pouze na přechodnou dobu od 1. ledna do 31. prosince 2010. Od roku 2011 by se tedy měly dávky opět zvýšit na současnou úroveň, pokud ovšem mezitím nebudou přijaty další novelizace zákona o nemocenském pojištění.

Sociální dávky

Zákon o podpoře hospodářského růstu a sociální stability ještě nenabyl účinnosti a už se některé změny jím zavedené opět ruší. Vyšší přídavek na dítě se tak bude vyplácet pouze několik měsíců a od 1. ledna 2010 se opět sníží na původní úroveň.

Úsporný balíček dále zcela škrtá novelu zákona o zaměstnanosti zvyšující podporu v nezaměstnanosti a prodlužující podpůrní dobu. Výše podpory měla první 2 měsíce činit 80 % průměrného měsíčního čistého výdělku, po zbytek podpůrní doby 55 %. Zůstane však v současných výších:

- 65 % první 2 měsíce podpůrní doby,
- 50 % další 2 měsíce podpůrní doby,
- 45 % po zbývající část podpůrní doby.

Podpůrní doba se měla od listopadu 2009 u jednotlivých věkových kategorií uchazečů o zaměstnání prodloužit vždy o 1 měsíc, zůstane však rovněž v současné délce, tedy:

- 5 měsíců do 50 let věku,
- 8 měsíců nad 50 do 55 let věku,
- 11 měsíců nad 55 let věku.

JUDr. Nataša Randlová,
advokát, partner

Barbora Suchá,
právní asistent

[Randl Partners](#)
advokátní kancelář

City Tower
Hvězdova 1716/2b
140 78 Praha 4

Tel: + 420 222 755 311
Fax: + 420 239 017 574
E-mail: office@randls.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost zaměstnavatele a zaměstnance v souvislosti s využitím umělé inteligence](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 2. díl: Redefinice závislé práce](#)
- [Home office v Česku, Německu a Rakousku: je česká právní úprava práce na dálku dostatečně flexibilní?](#)
- [Postoupení pohledávky na náhradu škody v pracovněprávních vztazích](#)
- [Návrh zákona o digitálních platformách přináší více, než se na první pohled zdá](#)
- [Odposlechy na pracovišti, policejní vyšetřování a skončení pracovního poměru](#)
- [Odpovědnost zaměstnance za schodek](#)
- [Konec improvizace v odměňování: zamýšlení nad návrhem transpozice směrnice o transparentním odměňování](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 1. díl](#)
- [Genderový audit jako strategický nástroj zaměstnavatele: Jak se připravit na implementaci směrnice 2023/970?](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)